

Особливості споживчих договорів

Помазанська К. А.

*студентка юридичного відділення
Галицького коледжу імені В'ячеслава Чорновола
м. Тернопіль Україна*

В сучасному цивільному обороті товари і послуги формують одну з найчисленніших груп зобов'язань. Серед цих зобов'язань вагоме місце посідають споживчі послуги. Проте, не зважаючи на велику кількість наукових праць питання особливостей укладання споживчих договорів потребує подальшої розробки та поглибленого дослідження.

Метою статті є дослідити особливості споживчих договорів.

Легального визначення поняття «споживчого договору» немає і в інших нормативно-правових актах чинного національного законодавства. Це поняття є науковою категорією, а тому з цього питання слід висловити думки вчених-правників.

Спеціальним нормативно-правовим актом, що регулює відносини за участю споживачів і містить особливі способи захисту їх прав, є Закон України «Про захист прав споживачів» [2].

Визначення поняття договору про надання послуг дається у Цивільному кодексі України (далі – ЦК України). При цьому чинне законодавство не містить легального визначення поняття споживчого договору і не визначає критеріїв, за якими договір, зокрема і про надання послуг, слід кваліфікувати як споживчий [3].

Споживчі договори – це усі договори, які спрямовані для задоволення потреб споживання.

До суб'єктного складу слід віднести, з одного боку замовника чи покупця – фізичну особу, а з другого боку виконавця чи продавця – суб'єкта підприємницької діяльності, який володіє необхідною правосуб'єктністю.

Метою такого договору є задоволення особистої потреби, що не пов'язана з підприємницькою діяльністю.

Юридичними ознаками споживчого договору є:

- 1) специфічний суб'єктний склад;
- 2) об'єкт договірних зобов'язань, призначений виключно для особистих, сімейних, домашніх та інших потреб, не пов'язаних зі здійсненням підприємницької діяльності;
- 3) публічно-правовий характер;
- 4) оплатний характер;
- 5) особливий порядок укладення.

Істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.

Договір укладається шляхом пропозиції однієї сторони укласти договір (оферти) і прийняття пропозиції (акцепту) другою стороною.

Елементом договору, відсутність якого обумовлює визнання його нікчемним, є порушення форми договору, у випадку встановленим законом, інакше кажучи, «дефект форми», що означає наявність дефектів виразу волі. Без вираження волі, як відомо, договір бути взагалі не може. В юридичній науці усталеним вважається, що форма волевиявлення – це є форма угоди.

Порушення форми свідчить про порочність згоди або про її фіктивність. Але воля може бути виражена по-різному, головне, щоб вона відповідала закону або/і була зрозумілою.

Конституція України в ст. 42 гарантує захист прав споживачів. Це право через призму інших статей Конституції реалізується шляхом доступу до інформації про свої права (ст. 57) та через звернення до суду (ст. 55). Хоча в Україні відсутнє міністерство, яке б займалось цим питанням на рівні держави, проте діють на місцях державні органи центральної виконавчої влади та їх представництва, які реалізують державну політику в сфері захисту прав

споживачів [1]. Отже, кожна людина, яка є споживачем, має конституційне право на звернення до такого органу в усній або письмовій формі.

Підстави та порядок припинення зобов'язань врегульовані нормами Цивільного кодексу України. Дострокове припинення зобов'язань за договором споживчого договору на вимогу однієї зі сторін може мати місце насамперед у таких випадках: розірвання договору за рішенням суду (ст. ст. 651, 652 ЦК України); відмова від купленого товару чи послуги [3].

При розірванні договору розрахунки із споживачем у разі підвищення ціни на товар проводяться виходячи з його вартості на час пред'явлення відповідної вимоги, а в разі зниження ціни – виходячи з вартості товару на час купівлі. Гроші, сплачені за товар, повертаються споживачеві у день розірвання договору, а в разі неможливості повернути гроші у день розірвання договору – в інший строк за домовленістю сторін, але не пізніше ніж протягом семи днів.

Аналіз стану споживчого ринку України свідчить про те, що кількість порушень вимог законодавства у сфері захисту прав споживачів із року в рік не зменшується і становить понад 70% від загальної кількості перевірених суб'єктів господарювання.

Споживчий ринок продовжує насичуватися неякісною, фальсифікованою, генетично модифікованою, небезпечною для життя та здоров'я людей продукцією, передусім продуктами харчування та алкогольними напоями. Не повною мірою реалізується право споживача на отримання необхідної, доступної, достовірної та своєчасної інформації про продукцію (товари, роботи та послуги) та на відшкодування завданих збитків.

Література:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії ВРУ 28 червня 1996 р. К.: Преса України, 1997. 80 с.
2. Про захист прав споживачів: Закон України від 12.05.91 р. №1023-XII. ВВР УРСР. 1991. № 6. Ст. 329.

3. Цивільний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2003.
№№ 40-44. Ст. 356.